

საქართველოს პარლამენტის ღიაობა და გამჭვირვალობა

(2020-2024)

კვლევის ავტორი:
თამარ ტატანაშვილი

კვლევის ხელმძღვანელი:
ლიკა საჯაია

კვლევა მომზადდა შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (Sida) და საერთაშორისო გამჭვირვალობის სამდივნოს ფინანსური მხარდაჭერით. დოკუმენტში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს მათ შეხედულებებს.

დონორი ორგანიზაციები არ არიან პასუხისმგებელი პარტნიორის მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებზე, აზრებსა და შეხედულებებზე.

საჩუქარი

1. შესავალი	4
2. ძირითადი მიზნები	5
3. მე-10 მოწვევის პარლამენტში ღიაობისა და ანგარიშვალდებულების შეფასება	7
4. ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საბჭოს საქმიანობის შეფასება	9
4.1 საბჭოს შემადგენლობა და საკონსულტაციო ჯგუფი	9
4.2 სამოქმედო გეგმების შესრულება	10
5. რეკომენდაციები მომავალი პარლამენტისთვის	12

1. შესავალი

მეათე მოწვევის პარლამენტში საკანონმდებლო ორგანო დახურულ უწყებად ჩამოყალიბდა, როგორც ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, ისე მოქალაქეთა ჩართულობის თვალსაზრისით. სამოქალაქო საზოგადოების წინააღმდეგ ბრძოლა ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი აღმოჩნდა პარლამენტისთვის, რაც საბოლოოდ რუსული კანონის მიღებით დასრულდა.

ღია მმართველობის პარტნიორობამ (OGP) 2024 წლის მაისში [მოუწოდა](#) მთავრობას რუსული კანონის უკან განვევისკენ, ხოლო ოქტომბერში საქართველოს ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) წევრობა [შეუწერდა](#).

“საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველოს” კვლევაში შეფასებულია მეათე მოწვევის პარლამენტის საქმიანობა ღიაობისა და გამჭვირვალობის მიმართულებით (2020-2024).

ანგარიშში შეფასებულია პარლამენტის მიერ ღიაობისა და გამჭვირვალობის მიმართულებით არსებული პრაქტიკა და პარლამენტის ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საბჭოს საქმიანობა. ანგარიშის ბოლოს წარმოდგენილია რეკომენდაციები ახალი, მეთერთმეტე მოწვევის პარლამენტისათვის.

2. ძირითადი მიზნები

საპარლამენტო რესპუბლიკაში ხალხის წარმომადგენლობითი ორგანოს დახურულ უწყებად ქცევა განსაკუთრებული საფრთხის შემცველია ქვეყნის დემოკრატიული განვითარებისათვის და ხელს უშლის კარგი მმართველობის განხორციელებას.

მეათე მოწვევის პარლამენტში პარლამენტის ღია მმართველობის საბჭოს საქმიანობას ძირითადად ფორმალური დატვირთვა ჰქონდა, არ რეაგირებდა პარლამენტის დახურულ უწყებად გადაქცევის საგანგაშო ტენდენციებზე და არ უწყობდა ხელს საკანონმდებლო ორგანოს საქმიანობის გამჭვირვალობის გაუმჯობესებას.

2015 წლის დეკემბერში საპარლამენტო გამჭვირვალობის, სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველსაყოფად საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბრძანების საფუძველზე შეიქმნა [ღია და გამჭვირვალე მმართველობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭო](#). ღია მმართველობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭოსა და სამოქალაქო სექტორს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის შედეგად, წლების განმავლობაში არაერთი მნიშვნელოვანი [ნაბიჯი გადაიდგა](#), თუმცა მე-10 მოწვევის პარლამენტმა საკანონმდებლო ორგანოს დახურულ და გაუმჭვირვალე უწყებად ქცევის პოლიტიკის განხორციელება აქტიურად დაიწყო.

მეათე მოწვევის პარლამენტში საკანონმდებლო ორგანოს ღიაობა, გამჭვირვალობა და ანგარიშვალდებულება შემდეგი მიმართულებით გაუარესდა:

► პარლამენტი მედიისა და სამოქალაქო საზოგადოებისათვის დახურულ უწყებად იქცა

- პარლამენტის შენობაში შესვლა დაუსაბუთებელი ეკრძალებოდათ მედიისა და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებს. კრიტიკულად მნიშვნელოვანი საკითხების განხილვისას ცხადდებოდა უსაფრთხოების რეჟიმი და იკრძალებოდა პარლამენტის შენობაში შესვლა. შედეგად სამოქალაქო საზოგადოებისა და მედიის წარმომადგენლები ვერ ერთვებოდნენ საპარლამენტო საქმიანობაში. აღნიშნულ საკითხზე ღია მმართველობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭოს რეაგირება არ მოუხდენია;
- პარლამენტმა მუდმივი საშვები გაუუქმა პარლამენტის მონიტორინგის განმახორციელებელ არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენლებს და ამით გააუარესა თანამშრომლობისა და ხალხის წარმომადგენლობითი ორგანოს გარე მონიტორინგის პრაქტიკა;
- უკანასკნელი წლების ტენდენციის მიხედვით, პარლამენტი მხარს უჭერდა მხოლოდ სახელმწიფო სტრუქტურების მიერ წარდგენილ საკანონმდებლო წინადადებებს, რაც მოქალაქეთა ჩართულობის მნიშვნელოვან მექანიზმს აზრს უკარგავდა;
- მედიისთვის აკრედიტაციის წესი გამკაცრდა;
- პარლამენტი აღარ გასცემდა დროულად და სრულად საჯარო ინფორმაციას. აიკრძალა ისეთი ინფორმაციის გაცემა, რომელიც საზოგადოების მხრიდან პარლამენტის წევრების კრიტიკის საფუძველი შეიძლება გამხდარიყო (მაგ., დეპუტატების სიტყვით გამოსვლის რაოდენობა);
- პარლამენტი აღარ განიხილავდა ანგარიშვალდებული ორგანოების ანგარიშებს.

► **პარლამენტმა ანგარიშვალდებულებისა და ღიაობის სტანდარტი კანონმდებლობითაც გააუარესა:**

- პარლამენტის რეგლამენტში შეტანილი ცვლილებებით მნიშვნელოვანი ანგარიშების პლენარულ სხდომაზე განხილვის ვალდებულება გაუქმდა (მაგ., ანტიკორუფციული ბიუროს, სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის და საჯარო ინფორმაციის შესახებ ანგარიშები). ანგარიშები მხოლოდ იმ შემთხვევაში განიხილება სხდომაზე, თუ ამას წამყვანი კომიტეტი, ბიურო ან ფრაქცია მოითხოვს. ასევე გაუქმდა კომიტეტის ანგარიშების პლენარულ სხდომაზე განხილვის ვალდებულებაც;
- კომიტეტის თავმჯდომარე და უმრავლესობა წყვეტს სხდომაზე სიტყვით **გამომსვლელთა რიგითობასა და სხდომაზე სიტყვით გამოსვლის ხანგრძლივობას**. ეს კი ოპოზიციის დეპუტატების სიტყვით გამოსვლის უფლების შეზღუდვისკენ გადადგმული ნაბიჯია.

► **პარლამენტმა ეთიკის კოდექსი არ აამოქმედა**

- პარლამენტი დაპირისპირებისა და შეურაცხყოფის ადგილად იქცა, განსაკუთრებით აღსანიშნავია ქალ დეპუტატთა მიმართ სიძულვილის ენის გამოყენება;
- ეთიკის კოდექსი, რომელიც ისედაც არ ითვალისწინებდა არაეთიკური ქცევისთვის ეფექტურ სანქციების, არ ამოქმედებულა. დღემდე არ არის ჩამოყალიბებული ეთიკის საბჭოს შემადგენლობა.

► **ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭო ფორმალურ სტრუქტურულ ერთეულად იქცა**

- საბჭოს არ მოუხდენია რეაგირება არც ერთ მწვავე საკითხზე, რაც პარლამენტის ღიაობის ანგარიშვალდებულებასა და გამჭვირვალობის პრობლემურ საკითხებს ეხებოდა;
- საბჭოს საქმიანობაში სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობას მხოლოდ ფორმალური ხასიათი ჰქონდა;
- საბჭოს სამოქმედო გეგმა სამოქალაქო ორგანიზაციების ჩართულობის გარეშე შემუშავდა და არ შეიცავდა მნიშვნელოვან ვალდებულებებს, თუმცა პარლამენტმა ამ გეგმის შესრულებაც ვერ შეძლო.

3. მე-10 მოწვევის პარლამენტში ღიაობისა და ანგარიშვადობის შეფასება

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა ევროკავშირის 12 რეკომენდაციის შესრულების პროცესი და განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო პარლამენტის გამჭვირვალე საქმიანობა. თუმცა პარლამენტმა ღიაობა, გამჭვირვალობა და სამოქალაქო ჩართულობა არა მხოლოდ პრაქტიკით, არამედ საკანონმდებლო ცვლილებებითაც გააუარესა. მეათე მოწვევის პარლამენტის გამჭვირვალობის ერთგვარ სიმბოლოდაც იქცა რკინის ჯებირი, რომელიც თითქმის მთელი მოწვევის განმავლობაში საკანონმდებლო ორგანოს შენობის შესასვლელთან იყო აღმართული.

წესად იქცა პარლამენტში უსაფრთხოების რეჟიმის გამოცხადება და ამის გამო სამოქალაქო საზოგადოების, მედიისათვის **პარლამენტში შესვლის აკრძალვა**, რისი მიზანიც და შედეგიც სამოქალაქო ჩართულობის შეზღუდვა იყო. **მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე ისეთი მნიშვნელოვანი კანონპროექტების განხილვისას, რომელიც მაგალითად ე.წ. “რუსული კანონი” იყო, პარლამენტში საშვების დაშვება იზღუდებოდა, რაც კრიტიკული აზრის გამოთქმის სივრცესაც ზღუდავდა. ე.წ. რუსული კანონის განხილვის დროს სამოქალაქო საზოგადოების იმ წევრებს, რომლებმაც კომიტეტზე დასწრება შეძლეს სიტყვით გამოსვლის უფლება შეეზღუდათ და იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარემ კრიტიკული კითხვისთვის [დარბაზი დაატოვებინა](#).**

მეათე მოწვევის პარლამენტმა მონიტორინგის განმახორციელებელი ორგანიზაციების წარმომადგენლებს მუდმივი საშვების გაუქმა და პარლამენტში სამუშაო სივრცის დატოვება მოსთხოვა. არაერთ ორგანიზაციას, მათ შორის “საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველოს” პარლამენტთან დადებული მემორანდუმის საფუძველზე პარლამენტის შენობაში სამუშაო სივრცე ჰქონდა. არაერთი მოწვევის პარლამენტთან სამოქალაქო საზოგადოების თანამშრომლობის ეს კარგი პრაქტიკა მეათე მოწვევის პარლამენტმა შეცვალა.

საპარლამენტო არჩევნებამდე ერთი წლით ადრე, მაშინ, როცა კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი იყო პარლამენტის ღიაობა და ცალკეული პარლამენტარების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაძლიერება, პარლამენტი კრიტიკული მედიის წარმომადგენლებისთვის კიდევ უფრო დახურული და გაუმჭვირვალე უწყება გახდა. ჟურნალისტურ საქმიანობაში სისტემური ხელის შეშლა გააძეგრა 2023 წელს ამოქმედებულმა **მედიის აკრედიტაციის განახლებულმა რეგულაციებმა**. რეგულაციების შედეგად ამოქმედდა სადამსჯელო მექანიზმები კრიტიკული მედიის წარმომადგენლების წინააღმდეგ, [გაუარესდა](#) ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა და შესაბამისად, საზოგადოების ინფორმირების ხარისხი.

2023 წელს დამტკიცდა პარლამენტის სასახლეში უსაფრთხოების დაცვის [განახლებული წესები](#), რომელმაც მნიშვნელოვნად გააუარესა პარლამენტის ღიაობა და გამჭვირვალობა. უსაფრთხოების მოტივით პარლამენტმა შეზღუდა საზოგადოების ჩართულობა მის საქმიანობაში. ახალი წესები ასევე წინააღმდეგობაშია გამოხატვის თავისუფლებასთან.

2023 წელს პარლამენტმა მხარი დაუჭირა [ცვლილებებს](#), რომლის თანახმად პარლამენტის ყოფილ წევრს საშვის გარეშე შესვლა აღარ შეუძლია პარლამენტის შენობაში.

საპარლამენტო საქმიანობაში საზოგადოების ჩართულობის შეზღუდვა აისახა საკანონმდებლო წინადადებების განხილვის პროცესზეც. უკანასკნელი წლების ტენდენციის მიხედვით, პარლამენტი მხარს უჭერდა მხოლოდ სახელმწიფო სტრუქტურების მიერ წარდგენილ [საკანონმდებლო წინადადებებს](#), რამაც მოქალაქეთა ჩართულობის მნიშვნელოვან მექანიზმს აზრი დაუკარგავს. ამასთან ერთად ღია მმართველობის საბჭოს [სხდომაზე განხილვის](#) საგანი იყო საკანონმდებლო წინადადებების არსებობის საკითხიც კი.

პარლამენტი აღარ გასცემდა დროულად და სრულად საჯარო ინფორმაციას. მათ ისეთი ინფორმაციების გაცემაც აკრძალეს, რასაც წლების განმავლობაში აწვდიდნენ არასამთავრობო ორგანიზაციებს და პარლამენტის წევრების საზოგადოების მხრიდან კრიტიკის საფუძველი ხდებოდა (მაგ. დეპუტატების სიტყვით გამოსვლის რაოდენობა).

უმრავლესობამ რეგლამენტში შეიტანა ცვლილებები, რომლის თანახმად **მნიშვნელოვანი ანგარიშები პლენარულ სხდომაზე აღარ განიხილება** (მაგ., ანტიკორუფციული ბიუროს, სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის და საჯარო ინფორმაციის შესახებ ანგარიშები). ანგარიშები მხოლოდ იმ შემთხვევაში განიხილება სხდომაზე, თუ ამას წამყვანი კომიტეტი, ბიურო ან ფრაქცია მოითხოვს. ასევე გაუქმდა კომიტეტის ანგარიშების პლენარულ სხდომაზე განხილვის სავალდებულობაც. ამ ცვლილებებით საპარლამენტო კონტროლი და ღიაობა მნიშვნელოვნად გაუარესდა. ანგარიშების პლენარულ სხდომაზე განხილვის მიზანი არა დეპუტატთა ინტერესის დაკმაყოფილება იყო, არამედ საზოგადოების ინფორმირება ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანი სამსახურების საქმიანობისა და მათზე საპარლამენტო ზედამხედველობის განხორციელების შესახებ. იმ შემთხვევაშიც თუკი წამყვან კომიტეტს ან ფრაქციას არ აინტერესებს ანგარიშების მოსმენა, **მოქალაქეებს აქვთ უფლება მიიღონ საჯარო ინტერესის შემცველი ინფორმაცია**. შესაბამისად, **ცვლილებების შედეგი არა პარლამენტის მუშაობის ეფექტურობის გაზრდა, არამედ დეპუტატებისთვის მეტი კომფორტის შექმნა აღმოჩნდა**.

4. ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საბჭოს საქმიანობის შეფასება

მე-10 მოწვევის პარლამენტში ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საბჭო ფორმალურ სტრუქტურულ ერთეულად იქცა.

აღსანიშნავია, რომ 2015 წლიდან საქართველოს პარლამენტი იყო ერთ-ერთი ლიდერი ღია მმართველობაში (OGP). პარლამენტის გამჭვირვალობის გაზრდისა და ანგარიშგაღებულებისათვის გატარებული რეფორმების მთავარი ინიციატორი ყოველთვის სამოქალაქო საზოგადოება იყო. ღია მმართველობაზე მუშაობის პროცესი იყო თანამშრომლობითი ფორმატის, მასში მონაწილეობდა როგორც საპარლამენტო უმრავლესობა, ისე ოპოზიცია. საპარლამენტო ღიაობის პროცესში წლების განმავლობაში მიღწეული შედეგებიც ამ ერთობლივი მუშაობის შედეგი იყო. თუმცა მე-10 მოწვევის პარლამენტთან თანამშრომლობა არსებითად გართულდა და საბჭომ ფუნქციონირება სამოქალაქო საზოგადოების გარეშე გააგრძელა.

მეათე მოწვევის პარლამენტში ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საბჭო არ უჭერდა მხარს სამოქმედო გეგმებში მნიშვნელოვანი ვალდებულებების შეტანას, არ იზიარებდა არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ წარდგენილ მნიშვნელოვან ინიციატივებს. საბჭო არ ახდენდა რეაგირებას პარლამენტის ღიაობისა და გამჭვირვალობის გაუარესებაზე, მათ შორის, როდესაც დაუსაბუთებლად იზღუდებოდა პარლამენტის შენობაში საშვების დაშვება.

2022 წელს საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებს, პარლამენტის შენობაში სამუშაო სივრცის დატოვება მოსთხოვეს, რომლითაც ისინი არაერთი მოწვევის პარლამენტის დროს სარგებლობდნენ. 2023 წლის მარტში განვითარებული მოვლენების ფონზე, რომელიც ე.წ. “რუსული კანონის” მიღების მცდელობას უკავშირდებოდა, **საკონსულტაციო ჯგუფის ნაწილმა შეაჩერა პარლამენტთან თანამშრომლობა. შეჩერების პროცესს კი საბჭოს მხრიდან, ამ ორგანიზაციებისთვის წევრობის შეწყვეტა მოჰყვა.**

ღია მმართველობის პარტნიორობამ (OGP) საქართველოს მთავრობას [მოუწოდა](#) გაეწვია „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ“ კანონპროექტი. OGP-იმ შეისწავლა სამოქალაქო საზოგადოების მიმართვა და დაადგინა, რომ მთავრობის ქმედებები შეუსაბამოა OGP-ის ღირებულებებსა და პრინციპებთან. საქართველოს მთავრობას მაისში 30- დღიანი ვადა მისცეს, რათა წარედგინა კონკრეტული გეგმა, თუ როგორ გადაჭრიდა [პრობლემებს](#), რომელთა შორის იყო პარლამენტში ინიცირებული რუსული კანონი. 2024 წლის 14 მაისს “ქართულმა ოცნებამ” რუსული კანონი მიიღო, ოქტომბერში კი საქართველოს წევრობა [შეუჩერდა](#).

4.1 საბჭოს შემაჯგუფება და საკონსულტაციო ჯგუფი

მეათე მოწვევის პარლამენტში ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭო (შემდგომ – საბჭო) შეიქმნა 2021 წლის 21 იანვარს. საბჭოს 3 თავმჯდომარე ჰყავდა. 2021 წლის 27 მაისამდე საბჭოს თავმჯდომარე იყო მარიამ ქვრივიშვილი, შემდეგ ამ პოსტზე დაინიშნა გივი მიქანაძე, რომელიც საბოლოოდ შალვა პაპუაშვილმა [შეცვალა](#).

სამოქალაქო სექტორთან თანამშრომლობის მიმართულებით უნდა აღინიშნოს, რომ **მნიშვნელოვანად შემცირდა საკონსულტაციო ჯგუფის წევრთა რაოდენობა**. ეს პროცესი დაიწყო 2023 წლის მარტში, როდესაც „უცხოური გავლენის აგენტების“ შესახებ კანონპროექტს უმრავლესობამ მხარდაჭერა გამოუცხადა (შემდგომ უკან გაიწვიეს ეს ინიციატივა). ორგანიზაციებმა გაავრცელეს ერთობლივი განცხადება პარლამენტის ღია მმართველობის საბჭოსთან თანამშრომლობის შეჩერების შესახებ. განცხადებას ხელს აწერდა ჯგუფის წევრი 4 ორგანიზაცია: ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI) - საკონსულტაციო ჯგუფის თავმჯდომარე,

საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო, სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტი (CSI), საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (საია). საბჭომ სხდომების გაცდენის მოტივით, ჯგუფის წევრობიდან გარიცხა 7 ორგანიზაცია, მათ შორის ის ორგანიზაციებიც, რომლებმაც მარტში გააკეთეს განცხადება წევრობის შეჩერების შესახებ.

საანგარიშო პერიოდში:

- ჩატარდა საბჭოს 9 სხდომა (2021 - 2 სხდომა; 2022 - 3 სხდომა; 2023 - 4 სხდომა)
- დამტკიცდა 2 სამოქმედო გეგმა

4.2 სამოქმედო გეგმების შესრულება

2021-2022 წლების სამოქმედო გეგმით ნაკისრი ვალდებულებები სრულად და დროულად არ შესრულდა.

2023-2024 წლების სამოქმედო გეგმა დაგვიანებით დამტკიცდა, შეიცავს მხოლოდ 3 ვალდებულებას, რომელიც ძირითადად სხვადასხვა საკითხის ანალიზსა და პრაქტიკის შესწავლას უკავშირდება და არ არის გათვლილი იმ რეალურ შედეგებზე, რომელიც საპარლამენტო საქმიანობაში მოქალაქეთა ჩართულობას და პარლამენტის გამჭვირვალობას გააუმჯობესებს.

სამოქმედო გეგმის შედგენისას საბჭომ, მისი საკონსულტაციო ჯგუფის წევრი არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ წარდგენილი 21 ინიციატივიდან მხოლოდ 1 გაითვალისწინა. სამოქმედო გეგმაში ვერ მოხვდა ისეთი [მნიშვნელოვანი საკითხები](#) როგორიც არის: პარლამენტის ეთიკის კოდექსის სრულყოფა და ქმედითი მექანიზმებით აღჭურვა, სამთავრობო OGP-ის ანგარიშვალდებულების გაზრდა პარლამენტის მიმართ, საპარლამენტო კონტროლის გაძლიერება, საჯარო დაწესებულებების მიერ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ამსახველი ანგარიშების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, საკანონმდებლო წინადადებების ონლაინ წარდგენის შესაძლებლობის დანერგვა და ა.შ.

2023-2024 წლის სამოქმედო გეგმა არ შესრულებულა.

დასახელება	ვალდებულებათა რაოდენობა	სამუშაო ჯგუფები	ვალდებულებების ინიციატორები	ვალდებულებათა შესრულების დონე
ღია პარლამენტის მეოთხე (2021-2022 წლების) სამოქმედო გეგმა	19 ვალდებულება	19 სამუშაო ჯგუფი	გეგმით გათვალისწინებული ვალდებულებებიდან: • 12-ის ინიციატორები იყო ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციები; • 4 - სახალხო დამცველი, • 1 - სახალხო დამცველი და საერთაშორისო ორგანიზაცია; • 1 - განათლებისა და მეცნიერების კომიტეტი და საერთაშორისო ორგანიზაცია; • 1- საბიუჯეტო ოფისი.	სრულად/ არსებითად შესრულდა - 10 ვალდებულება (52,63 %) შეზღუდულად შესრულდა - 6 ვალდებულება (31,57 %) არ დაწყებულა - 3 ვალდებულება (15,78 %)
2023-2024 წლების სამოქმედო გეგმა	3 ვალდებულება	3 სამუშაო ჯგუფი	ვალდებულებების ინიციატორები არიან: • გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) • საქართველოს პარლამენტი (2 ვალდებულება)	არცერთი აქტივობა არ განხორციელებულა - რაიმე აქტივობის განხორციელების შესახებ პარლამენტს ინფორმაცია არ მოუწოდებია და არც ვებ გვერდზე იძებნება ინფორმაცია.

5. ჩაკომენდაციები მომავალი პარლამენტისთვის

ძირითადი რეკომენდაციები ახალი მონვევის პარლამენტს:

- საპარლამენტო რესპუბლიკაში ხალხის წარმომადგენლობითი ორგანოს ღიაობა და ანგარიშვალდებულება უმნიშვნელოვანესია ქვეყნის დემოკრატიული განვითარებისათვის. პარლამენტი ღიაობის, გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების უმაღლეს სტანდარტს უნდა პასუხობდეს და აკონტროლებდეს აღმარსულებელი ხელისუფლების მიერ ღია მმართველობის განხორციელებას;
- პარლამენტი ხელს უნდა უწყობდეს საპარლამენტო საქმიანობაში საზოგადოების ჩართულობას უნდა გამართივდეს საკანონმდებლო წინადადების წარდგენის პროცედურა და პარლამენტი საკანონმდებლო წინადადებებს არა ფორმალურად, არამედ შინაარსობლივად უნდა განიხილავდეს წინადადების ავტორის ჩართულობით;
- უნდა შეიცვალოს მედიის აკრედიტაციის არსებული წესი, რათა მედიას დაუბრკოლებლად შეეძლოს პარლამენტში მუშაობა და საზოგადოებისათვის ინფორმაციის მიწოდება;
- უნდა გადაიხედოს პარლამენტის რეგლამენტი და შეიცვალოს ნორმები, რომლებიც პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულები ორგანოების ანგარიშების განხილვას შეეხება. პარლამენტის მიერ ანგარიშები პლენარულ სხდომებზე უნდა განიხილებოდეს;
- პარლამენტის შენობაში შესვლასთან დაკავშირებით, მნიშვნელოვანია, არ ხდებოდეს მოქალაქეებისთვის დაუსაბუთებლად უარის თქმა, პარლამენტი ხელს უნდა უწყობდეს სამოქალაქო საზოგადოებისა და მედიის ჩართულობას საკანონმდებლო ორგანოს საქმიანობაში და არ უნდა ქმნიდეს ხელოვნურ ბარიერებს. საქართველოს პარლამენტმა უნდა გაამართივოს შენობაში მოქალაქეთა შესვლის პროცედურა, მოქალაქეებს საშვის გარეშე, უსაფრთხოების შემოწმების გავლით უნდა შეეძლოთ პარლამენტის შენობაში მოხვედრა;
- პარლამენტში დროულად და სრულად დაკომპლექტდეს ეთიკის საბჭო, რათა დამტკიცებულ ეთიკის კოდექსსა და მასში გათვალისწინებულ სანქციებს მიეცეთ ქმედითი ხასიათი და რეალიზების საშუალება. ეთიკის კოდექსს უნდა მოხდეს ეფექტური რეაგირების მექანიზმების გაწერა;
- ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭო და მისი წევრები რეაგირებას უნდა ახდენდნენ საპარლამენტო საქმიანობის ღიაობისა და გამჭვირვალობის გაუარესებაზე და მათ საქმიანობას ფორმალური ხასიათი არ უნდა ჰქონდეს. საბჭოზე დამხედველობის განხორციელების მიზნით უნდა დაინტერესდეს სამთავრობო მიმართულებით არსებულ სიტუაციაზე და გამართოს საჯარო მოსმენები;
- პარლამენტის ღია მმართველობის საბჭოს საქმიანობა უნდა იყოს ორიენტირებული ამბიციურ აქტივობებზე და რეფორმებზე. საბჭოს სამოქმედო გეგმის შესრულების პროცესი უნდა იყოს აქტიური, მათ შორის იგულისხმება სამუშაო ჯგუფების თუ ინდივიდუალური აქტიურობა დეპუტატების მხრიდან. საბჭომ სრულად უნდა შეასრულოს ის ამბიციური ვალდებულებები, რომელიც რეალურ შედეგს მოიტანს პარლამენტის ღიაობის გაუმჯობესებაში.